

Norges Miljøvernforbund
Postboks 593
5806 BERGEN

Pressens Faglige Utvalg
Rådhusgata 17
0158 Oslo

Bergen, 16. sept. 2020

VEDR. Klage: Miljøvernforbundet mot Faktisk.no – saksnr. 3836

Vi viser til vår klage på Faktisk.no fra 30.03.2020, med saksnummer 3836.

På grunn av Coronasituasjonen fikk vi ikke fulgt opp saken videre. Vi ber om forståelse for dette, og håper dere kan svare på de spørsmål vi nå har til saken. De er nummerert og uthevet i det følgende.

Klagen ble avvist fra PFUs side den 06.04.2020. Hovedbegrunnelsen var at artikkelen i Faktisk.no ikke berører noen bestemt person.

- 1) Dersom PFU kun kan korrigere faktafeil om en bestemt person, og ikke faktafeil om en sak, hvilken trygghet har da det norske folk for at det de leser i norske aviser, er riktig?***

Av PFU sine vedtekter kan vi ikke se at arbeidet deres er avgrenset til saker som berører privatpersoner. Tvert imot står det: «Generalsekretæren i Norsk Presseforbund kan også be utvalget behandle saker av prinsipiell interesse, eller saker hvor det er rimelig å gi den eller de saken gjelder, bistand til å fremme den.». Derfor spør vi:

- 2) Er dette en sak av prinsipiell interesse?***

Nedenfor beskriver vi hvorfor vi mener dette er en sak av prinsipiell interesse.

5G er juridisk vurdert som et brudd på grunnleggende menneskerettigheter, etter dokumentasjon PFU tidligere har fått fra oss. Slik sett er saken i høyeste grad prinsipiell: hvorfor skal vi ta sjansen på at denne juridiske vurderingen er feil? Dette er et prinsipielt, etisk og politisk spørsmål, som det pr i dag ikke finnes noen debatt om i tradisjonelle medier. Tvert imot, fra media får den norske befolkning inntrykk av at stråling fra trådløse nettverk er ufarlig.

Flere store medier, som Aftenposten, VG, Dagbladet og NRK, støtter seg på arbeidet til Faktisk.no, som kaller seg en «faktaredaksjon» og bruker en form for journalistikk som er «konkluderende» i formen. Men hvem har funnet på denne formen for journalistikk? Og hvordan kan den overhodet brukes i et spørsmål hvor det er så stor uenighet blant forskere, som når det gjelder stråling fra trådløse nettverk? Når Faktisk.no skriver at «forskere avviser at det er mulig»

i spørsmålet om stråling og immunforsvaret, er det ikke vitenskap. Det er en redaksjon som selv tar side og velger hva de tror på – mens de fratar publikum den samme valgmuligheten.

I artikkel etter artikkel har Faktisk.no gitt uttrykk for at det ikke finnes forskning som påviser helseskader av trådløse nettverk. Det lar seg enkelt motbevise, noe både Norges Miljøvernforbund og frivillige aktivister har orientert redaksjonen om. Faktisk.no ignorerer dokumentasjonen.

Dersom PFU er i tvil om at det finnes forskning som konkluderer med at stråling fra trådløse nettverk er helsefarlig, må vi be om en begrunnelse for dette. I saksdokumentene fra oss mener vi det burde være tilstrekkelig dokumentert, men vi er åpne for spørsmål, og kan sende mer forskning hvis dere ber om det.

I samtaler med oss har PFU uttalt at de ikke kan ta stilling til *hvorvidt* stråling er helsefarlig. Men det er ikke dette Miljøvernforbundet har bedt PFU om å gjøre. Vi ber bare om at PFU setter en stopper for at Faktisk.no tar stilling til det, på hele befolkningens vegne, og kun presenterer «fakta» som støtter deres egne konklusjoner.

Strålevernet DSA fortjener samme kritikk. HMS-konsulenten Bård Rune Martinsen har analysert deres uttalelser opp mot den forskningen som foreligger, og konkludert med at DSA bedriver «ulovlig og villedende markedsføring» for bruk av trådløse nettverk.

I Vær Varsom-plakaten §1-5 står det: «Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep og forsømmelser fra offentlige myndigheter».

Det er nesten ingen *enkeltpersoner* i Norge som kan unngå å få sine barn og seg selv kontinuerlig eksponert for trådløse nettverk, på jobb eller i skolen. Dersom informasjonen om forskning hadde vært nøytral og gitt et representativt bilde, hadde myndighetene vært nødt til å ha en mer ansvarlig bruk av Wifi, og en ansvarlig plassering av sendere.

For det spiller ingen rolle hva man selv tror om dette: De mange advarslene fra hundrevis av eksperter på feltet, har et vitenskapelig grunnlag i form av flere tusen fagfellevurderte, publiserte studier. Å ignorere dem, er en helserisiko. Ingen kan vite konsekvensene med sikkerhet – men at risikoen er tilstede, og dét for alvorlige helse- og miljøkonsekvenser, kan det ikke være tvil om for dem som ser hva disse studiene har påvist i celler i laboratoriet, i dyrestudier, og i epidemiologiske studier.

Strålevernet DSA begår grove forsømmelser når det gjelder informasjon og preventivt arbeid i dette spørsmålet – og de er avhengige av folkets uvitenhet for å kunne fortsette med det. At Faktisk.no opprettholder feilinformasjonen, er således et brudd på Vær Varsom-plakatens §1-5.

PFU har hevdet at denne saken hører hjemme i den offentlige debatt, og det er vi enige i. Men da tar ikke PFU inn over seg det debattklima som rå i det offentlige rom når det gjelder strålesaken, ei heller har de forstått i hvor stor grad temaet er blitt tabubelagt i de fleste store og mellomstore norske aviser. Så lenge feilinformasjonen ikke blir kraftig korrigert i Faktisk.no, nytter det lite å skrive leserinnlegg.

Når det gjelder debattklimaet, er det lett å harselere med meningsmotstandere når de ikke får presentert sin side av saken. Strålevernet DSA, og enkelte norske akademikere og journalister, misbruker sin posisjon til dels å feilinformere, dels å harselere. Redaktøren i forskning.no, Nina Kristiansen, mobber sine meningsmotstandere i artikkelen «Snart kommer 5G. Og nei, det er ikke farlig.» Hun sammenlikner dem med folk som tror jorden er flat. I Aftenposten slipper legen Bente Krane Kvenshaugen til med sine *meninger* om at elsensitive som flytter til hus uten strøm og telefon, langt ute på landet, gjør det fordi de nyter å «få spesialbehandling» - når

sannheten er at a) de får ikke noe som helst støtte av det offentlige, b) det finnes forskning som kan forklare plagene deres, og c) elsensitive er en av de få utsatte grupper som fortsatt blir mobbet på det groveste i sosiale medier.

Følgende eksempel illustrerer hvilken makt Faktisk.no har fått til å styre den offentlige debatten i denne retningen. Den 16.mai i år hadde Folkets Strålevern annonser i flere aviser. Annonsen oppfordret folk til selv å sette seg inn i hva vitenskapen sier om stråling fra trådløse nettverk. Hva kan være galt med å be folk bestemme selv hva de tror? Likevel nektet flere aviser å ta inn annonsen, og begrunnet det med konklusjonene til Faktisk.no. Vi siterer fra Folkets Stråleverns egen omtale av annonsen og oppstyret som fulgte:

«Vi ønsket også å ha annonsen i Aftenposten, Bergens Tidende, Sandefjord Blad og Tønsberg Blad, men juristene i Schibsted satte foten ned. Redaktørene i Sandefjord og Tønsberg ønsket heller ikke en slik annonse. De henviste blant annet til at Faktisk.no allerede har avgjort hva som er fakta om mikrobølgestråling og 5G.» Les mer: <https://www.folkets-stralevern.no/annonse/>

Dette er ikke ytringsfrihet, det er å legge lokk på debatten fra dem som er i posisjon til å gjøre det. Vi ser fram til PFUs svar, og eventuelle kommentarer dere måtte ha.

Vennlig hilsen

Kurt W. Oddekalv
Leder
Norges Miljøvernforbund

Ragna Heffermehl
Saksbehandler 5G